

دستور خطّ فارسی (۳)

املائی بعضی کلمات دستوری

توضیحات	مثال	نوع کلمه	ردیف
کلمات مختوم به صامت منفصل + ام، ای، ...	خشنودم، خشنودی، خشنود است، خشنودیم، خشنودید، خشنودند		
کلمات مختوم به صامت متصل + ام، ای، ...	پاکم، پاکی، پاک است، پاکیم، پاکید، پاک اند		
کلمات مختوم به /آ/ + ام، ای، ...	دانایم، دانایی، داناست، داناییم، دانایید، دانایند		
کلمات مختوم به /او/ + ام، ای، ...	دانشجویم، دانشجویی، دانشجوست، دانشجوییم، دانشجویید، دانشجویند	ام - ای - است ...	۱ تصرفی فعل (بودن)
کلمات مختوم به /ئ/ + ام، ای، ...	گوینده رادیوام، گوینده رادیوای، گوینده رادیوست، گوینده رادیوایم، گوینده رادیواید، گوینده رادیواند	صورت‌های	
کلمات مختوم به /ـ/ + ام، ای، ...	خسته ام، خسته ای، خسته است، خسته ایم، خسته اید، خسته اند		
کلمات مختوم به /ای/ + ام، ای، ...	اهل ری ام، اهل ری ای، اهل ری است، اهل ری ایم، اهل ری اید، اهل ری اند		
کلمات مختوم به /ای/ + ام، ای، ...	قاضی ام، قاضی ای، قاضی است، قاضی ایم، قاضی اید، قاضی اند		

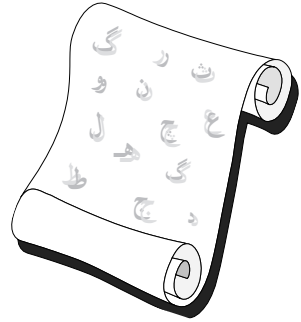
<p>کلمات مختوم به صامت منفصل + ام، ات، ... کلمات مختوم به صامت متصل + ام، ات، ... کلمات مختوم به /آ+ام، ات، ... کلمات مختوم به /او+ام، ات، ... کلمات مختوم به /ـ+ام، ات، ... کلمات مختوم به /ای+ام، ات، ... کلمات مختوم به /ئ+ام، ات، ...</p>	<p>برادرم، برادرت، برادرش، برادرمان، برادرتان، برادرشان کتابم، کتابت، کتابش، کتابمان، کتابتان، کتابشان جایم، جایت، جایش، جایمان، جایتان، جایشان عمویم، عمویت، عمویش، عمویمان، عمویتان، عمویشان خانه ام، خانه ات، خانه اش، خانه مان، خانه تان، خانه شان بی ام، بی ات، بی اش، بی مان، بی تان، بی شان کشتی ام، کشتی ات، کشتی اش، کشتی مان، کشتی تان، کشتی شان راديوام، راديوات، راديو اش، راديو مان، راديو تان، راديو شان</p>	<p>آم، ات، آش (ضمایر متصل ملکی، اضافی و مفعولی)</p>	<p>۲</p>
<p>حرف ندا همیشه جدا از منادا نوشته می شود.</p>	<p>ای خدا، ای که</p>	<p>ای</p>	<p>۳</p>
<p>کلمات مستقل به شکل جدا نوشته می شوند.</p>	<p>این جانب، همان کس</p>	<p>این، آن، همین، همان</p>	<p>۴</p>
<p>«به» در کلمات سه ردیف اول، پیوسته نوشته می شود. املاي «به» در بقيه کلمات به شکل جدا آموزشی تر است.</p>	<p>بدین، بدان، ... بگفتم، بنویسیم، بساز و بفروش بالاعوض، بعینه به او گفتم به سر بردن به سختی کار می کند. منزل به منزل سخن او به روز است.</p>	<p>به</p>	<p>۵</p>
<p>معمولاً جدا نوشته می شوند.</p>	<p>بی گمان، بی تردید (استثنا: بیهوده، بیزار)</p>	<p>بی</p>	<p>۶</p>

۷	تر، ترین	کوچک تر، بزرگ ترین (استثنا: بهتر، کهنتر، مهتر و بیشتر)	معمولاً جدا نوشته می شوند.
۸	چه	چه قدر، چه طور، چه سان و ... (استثنا: چرا، چگونه) آن چه، چنان چه	جدا نوشته می شوند. در صورتی که این کلمه «پسوند» باشد، معمولاً پیوسته نوشته می شود: باغچه، بیلچه
۹	را	کتاب را، وی را، تو را (استثنا: چرا، مرا)	جدا نوشته می شود.
۱۰	که	آن که، چون که و ...	در متون شعری کلماتی مانند: کاین، کآن، کاندر و ... پیوسته نوشته می شوند.
۱۱	می و همی	می رود، همی گفت	برخلاف متون قدیم امروز «می» و «همی» همه جا جدا نوشته می شوند.
۱۲	ها	کتاب ها، قلم ها	در دستور خط گذشته، نشانه جمع «ها» بیشتر متصل نوشته می شد. جدا نویسی این کلمات آموزشی تر است.
۱۳	هم	همدم، همراز، همشهری، همسر هم کلاس، هم طبقه، هم نشین و ... (استثنا: همسایه، همشیره)	«هم» با کلمات یک هجایی (بخشی) معمولاً پیوسته نوشته می شود و در بقیه جداست.
۱۴	ی (نکره، مصدری و نسبی)	جوانمردی، دوستی، خانه ای، تیزی ای، کشتی ای، دانایی، دانشجویی، خلای	به ترتیب کلمات مختوم به صامت منفصل، صامت متصل، /ـ/، /ائی/، /ای/، /آ/، /او/، /آی+
۱۵	ی، ء (میانجی بزرگ و کوچک)	دانای راز، سبوی آب، خانه من، خانه من (به دو شکل)، رادیوی من، جلوی خانه، جلو خانه (به دو شکل)، کشتی نوح (بدون «ی» اضافه)	کلمات مختوم به /ـ/، /او/، /آ/، /ـ/، /ـ/ و /آؤ/ + ی میانجی در کلمات مختوم به /آئی/ و /ای/ + ی میانجی، ی میانجی نوشته نمی شود.

فَعَالِيَّت

از متن درس‌های ۱۳ تا ۲۱ کتاب‌های زبان و ادبیات فارسی (۳)

املا بنویسید.

گروه کلمات برای املاي شماره سه

مهمل و مستعمل - واقعيّت عيني - تغيير معنادار - تضادّ و تضمّن - مُلَطّفه و نامه -
بقاع زيارتي - اصالت خانوادگي - تذكار و يادآوري - ثبات رأی - صفت طنزآمیز -
مرغوبيّت و نفاست - مسئوليّت خارق العاده - طرناكي و نشاط - واژه های بخش پذير -
مرحله تجزيه - تلخيص مقاله - تحليل محتوا - طرفه و بديع - مآخذ دقيق - نامأنوس
و دشوار - جيحون و سيحون - آرش ستوربان - غريو و فرياد - آذرخش تند - ستمبر
و سترگ - صورت ملفوظ - خلعت فاخر - صيغه دعائي - تجزيه و تحليل - مفتاح
فتوح - مرهم جراحت - محرم أسرار - خواليگران دربار - تحذير و تهديد - شحنة و
داروغه - اموال سهل مأخذ - اقتضاي بلاغت - نثر مسجع - ترجمه تحت اللفظي - واژه
عاريبي - عصابه و دستار - استشهاد محليّ - بيان غير متعارف - ظنّ صلاح - اغراق و
بزرگ نمائي - آجودان مخصوص - اسلحه آتئين - نقیضه پردازي ادبي - مرد صائب نظر -
پير روشن ضمير - شعوزه و طامات - نرخ تصاعدي - پاسخ عريضة - تلميد بي ارادت -
ذهن و مشاعر - تشخّص و هويّت - تبلور و تجلّي - ثمرت و بهره - مواعيد و قول ها -
مهميز اسب - صامت منفصل

روحیّه ثروت اندوزي - طرح أسوه ها - حساسيّت و دغدغه - ذوق و قريحه - شريعه
فرا ت - طليعه انقلاب - محيط طوفان زا - مُصحف صدرگ - تقرير ادبيانه - قداست و
پاكي - شبستان ازل - حذر و پرهيز - فطرت و آفرينش - علل تحوّل - بقاع متبرّكه - ابريق
سفال - مغتني ها و اهل طرب - اجداد معبر الممالك - هيئت كربه - محلّ جزگه چي ها -

مزارعِ مشخّصه - کتابِ ابوالمشاغل - حیاطِ محقّر - روحانیونِ حوزه‌ها - تلمذ
 و تحصیل - موقّر و آرام - خلوص و طهارت - خانِ قداره‌کش - مسامحه و کُندی - مبارز
 تمام عیار - نقاطِ ضربه‌پذیر - تصحیحِ مصباح‌الهدایه - عُصاره و فشرده - صحابی و تابعی -
 زُهاد و نُساک - اسرار و رموز - مناصبِ عالی - استغنا و طمأنینه - دفع زکام - محاسن
 و فضایل - فِرَقِ متصوّفه - اصحابِ صُفّه - تأویل و توجیه - فرایض و سُنن - فضایل و
 نوافل - لَدَتِ مُناجات - عزّت و هیبت - پیشوای خلائق - خلاصه و زبده - وارث انبیا -
 مُحَبّ و مُشفق - رموز و اصطلاحات - کتابِ مرآت‌المحقّقین - نظام احسن - مذمّت
 و بدگویی - تلقین و تکرار - مثنوی منطق‌الطیّر - حلّ و عقد - تعب و سختی - وادی
 استغنا - بحر بی‌پایان - تحیّر و سرگشتگی - عقبه‌راه - دست‌خیان و انگشت‌گزان -
 طوطی خوش‌حنین .